

Mgr Marlena Pieniążek
Katedra badań społeczeństwa zmediatyzowanego,
Instytut Pedagogiki,
Kolegium Nauk Społecznych
Uniwersytet Rzeszowski

Streszczenie pracy doktorskiej na temat:

Wolontariat studencki- oczekiwania a realizacje

promotor: dr hab. Janusz Miąso, prof. UR

promotor pomocniczy: dr Magda Urbańska

Wiek XXI, biorąc pod uwagę skalę globalizacji, rozwoju mediów masowych i automatyzacji coraz większych obszarów codziennego funkcjonowania, jest czasem szczególnym. Zmianom ulegają relacje międzyludzkie, które mogą być upraszczane przez nieustanną obecność młodzieży w świecie wirtualnym. Nic nie zastąpi realnego wejścia w relacje z drugim człowiekiem. Aktywność społeczna jest jednym ze sposobów porozumiewania się człowieka ze współczesnym światem, chroni przez izolacją i pośrednio przed samotnością. Jednym z obszarów, gdzie młodzi ludzie- szczególnie studenci- mogą realizować swoją potrzebę bycia z innymi jest wolontariat. W literaturze można spotkać różne wyjaśnienia tego terminu. Głównie koncentrują się one na podkreśleniu, że wolontariat jest dobrowolną, bezpłatną i ochotniczo podejmowaną pracą, świadczoną na rzecz innych osób (nie licząc członków rodziny, przyjaciół i znajomych). Warto pamiętać, że jest to pojęcie stosunkowo młode, prawnie zostało uregulowane w 2003 roku. Od tego czasu można zauważyć szybko rozwijający się trend powstawania organizacji pozarządowych, bazujących na nieodpłatnej pracy wolontariuszy. Wolontariat jest na tyle ważną przestrzenią życia społecznego, że warto podejmować kolejne wyzwania badawcze z nim związane.

W niniejszej pracy podjęto tematykę oczekiwań wolontariuszy wobec wolontariatu i ich realizację. Wolontariusze, podejmując pracę dla danej organizacji, mają pewne oczekiwania, co do roli, jaką będą tam pełnić, korzyści (niematerialnych), jakie otrzymają, osób, które tam pracują, tego, jak się zachowają w zetknięciu z drugim człowiekiem, jakie będą mieć samopoczucie pomagając innym. W trakcie ich zaangażowania, zdarza się, że po początkowym entuzjazmie, zaczyna pojawiać się zniechęcenie i brak motywacji. Wyjaśnienie możliwych tego procesu było jedną z inspiracji podjęcia tego tematu badawczego.

Niniejsza praca ma charakter teoretyczno-badawczy, podzielona jest na pięć rozdziałów, z czego trzy są rozdziałami teoretycznymi, pozostałe dwa zawierają założenia metodologiczne badań i przedstawienie wyników badań własnych.

Rozdział pierwszy wprowadza w zagadnienia związane z wolontariatem i aktywnością społeczną. Przytaczane są teorie i koncepcje psychologiczne tłumaczące zjawisko altruizmu i pomagania innym. W celu lepszego zrozumienia omawianej tematyki przytoczona jest historia wolontariatu, jego rodzaje i środowiska wzmacniania postawy pomocy innym.

Kolejny rozdział omawia oczekiwania, jakie pojawiają się w związku z podejmowaniem aktywnych działań społecznych w tym wolontariatu. Przedstawione są również oczekiwania wolontariuszy analizowane są w świetle wybranych teorii. Trzeci rozdział koncentruje się wokół kwestii realizacji człowieka, procesu społecznego uczenia się oraz drogi rozwoju związanej z zaspokajaniem potrzeb w ujęciu m.in. Abrahama Maslowa oraz uzupełnienia jego teorii.

Rozdział czwarty określa podstawy metodologiczne prowadzonych badań, główne i szczegółowe problemy badawcze pracy. Kolejny rozdział przedstawia, wyniki analizy materiału badawczego. Dla zobrazowania osobistych doświadczeń wolontariuszy, zastosowano w niniejszej pracy jakościową (metodę analizy treści) i ilościową (sondaż diagnostyczny) metodę badań. Badania jakościowe były prowadzone na podstawie udostępnionych pamiętników wolontariuszy. Problemy badawcze przedstawiono również w szerszym kontekście, wykorzystując metodę sondażu diagnostycznego skierowanego do wolontariuszy.

Analiza jakościowa pamiętników wolontariuszy- studentów umożliwiła zaobserwowanie mechanizmu pracy wolontariusza, który podzielono na trzy etapy od podjęcia decyzji o aktywności, przez kolejne kroki zaangażowania. Pozwoliło to na podjęcie próby skonstruowania modelu zaangażowania wolontariusza, który- w pewnych swoich aspektach- może być uniwersalny dla większości młodych społeczników- studentów.

Podjęty cel badań odnoszący się do określenia relacji między oczekiwaniami wolontariuszy wobec wolontariatu, a ich realizacją w wolontariacie studenckim został osiągnięty. Część badawcza pracy kończy się przedstawieniem wniosków z pracy, podjęciem próby ich interpretacji, wysunięciem postulatów pedagogicznych oraz zaprezentowaniem modelu pracy i zaangażowania wolontariusza. Posiadając wiedzę zarówno jako wolontariusz, ale też jako osoba zarządzająca wolontariuszami będzie możliwe bardziej efektywne projektowanie działań pomocowych. Zaobserwowanie procesu konfrontacji oczekiwań będzie skutkowało większą samoświadomością. Zaangażowanie społeczne to propozycja szczególnie

istotna dla studentów, którzy mają możliwość nie tylko zdobycia doświadczenia zawodowego, ale i odnalezienia drogi realizacji własnych dążeń życiowych.

Dysertacja została uzupełniona o wstęp, zakończenie, spis tabel, wykresów i rysunków. W aneksie zamieszczono wzór wykorzystanych narzędzi badawczych.